

AFGHANISTAN CRISIS APPEAL

meta-synthesis

د DEC غړو ادارو څخه درسونه (زده کړې) راټولول

مارچ 2024

JRNY
CONSULTING

د ناورين د بېرني کمېټې (DEC) د 2021 کال د دسمبر په 15 د هيواد د خراب شوي بشري وضعيت په ځواب کې د افغانستان د بحران لپاره د مرستې غوښتنه پيل کړه. د وچکالي، اقتصادي زوال، سياسي بې ثباتي، او د خوراکي توکو د نه خونديتوب د زياتوالي له امله د بېرنيو اړتياوو په حل کولو تمرکز سره، د مرستې غوښتنې (اپېل) په برياليتوب £ 51.8 ميليون ډالر راټول کړل. دا meta-synthesis د ديارلسو (DEC) غړو څخه په گوته کوني (زده کړې) يوځای کوي چې د عملياتي مرحلو لاندې د دسمبر 2021 څخه تر دسمبر 2023 پورې د ډله ايزو هڅو په پوهيدو تمرکز کوي. په افغانستان کې وضعيت ځانگړي ننگوني وړاندې کړي: مخ په خرابيدو امنيت، سخت چاپيريالي حالت، او په ځانگړي توگه د ميرمنو او نورو محرومو ډلو محدوديتونه. د DEC ځواب موخه دا ننگوني کمول دي په داسې حال کې چې وده کونکي ټولنيز او سياسي اړخ ته سمون ورکوي او د جوړ شوي بشري بحران سره مبارزه کوي.

د يو مفصل ميتودولوژيک گډ ميز بياکتنې، متمرکز شوي غړوبي بحثونه، او کلېدي معلوماتي مرکي. دې مثلي کرناړې، په شپږو کلېدي موضوعاتو تمرکز سره د DEC د مداخلو او ستراتيژيو په اړه متنوع ليدونه تضمين کړل: د عملياتي چاپيريال سره تطابق، ځايي کونه، د ځايي شراکت روغتيا، شا ته پاتې ډلو ته لاسرسۍ، د ناورين خطر کمولو او د اقليم مقاومت، او د پايښت او وتلو ستراتيژياني.

مرکزي موندنې:

د عملياتي چاپيريال سره تطابق: د افغانستان د گړندي بدلېدونکي امنيتي اړخ او د ډي فېکټو (حاکم) چارواکو لخوا د نوي محدوديتونو وضع کولو په ځواب کې،¹ د DEC غړو خپلې عملياتي ستراتيژۍ د پام وړ بيا تنظيم کړې. غړو د ټولني اړتياوو، تنظيمي حکمونو، او د چارواکو سره د خبرو اترو پر اساس خپل عمليات تنظيم کړل پداسې حال کې چې د سخت تنظيمي اطاعت سره د بشردوستانه بشپړتيا توازن هڅه کوي. غړو ادارو 'اصولي مصلحت' وپنود. دا اصطلاح د 'Bowden et al.'s (2023) بشردوستانه پابلو راپور 'څخه راځي'¹ او تشرېح کوي چې اداري څنگه په خپل کار کې د عملي بدلونونو کولو سره په بشردوستانه اصولو سره سم په مهارت سره متوازنې پاتې شي. دا پدې معنا ده چې د هغه څه کولو تر مينځ منځنۍ عملي بڼه ومومي چې سم دي او سمدستي ننگونو ته په اغيزمنه توگه ځواب ووايي. ستراتيژياني، لکه د محرم پاليسيو پياوړي کول² د جنسيت محدوديتونو ترڅنگ د لاسرسۍ ساتلو لپاره کارول شوي، ترڅو په ساحوي رول کې د ميرمنو سره ملنډا وکړي. په هر صورت، دې اقداماتو ممکن په ناڅاپي ډول د جنسيت دوديز نورمونه پياوړي کړي وي، کوم چې به د جنډر برابري په اړه د دوی د اوږدمهاله اغيزو په اړه بحثونه پيل کړي. د دې تطابق لپاره اړين د غړو ترمنځ گډه روحيه وه، چې د DEC سکريټريټ انعطاف او د بدلېدونکي سياسي او ټولنيز ساخت په ځواب کې د بيا ککړتيا لپاره ځای ملاتړ شوی.

ځايي کونه او د شراکت روغتيا: د نړيوالو وتلو او د ډي فاکټو (حاکمې) ادارې لخوا د ځايي کيدو په لور پلي شوي بدلون په زياتېدونکي توگه د افغان غېر دولتي سازمانونو ته مسؤليت او خطرونه ليردوي، دا يو داسې حرکت دی چې په بشپړ ډول د ډيزاين لخوا نه بلکه د اړتيا سره سم دی. د دې گړندي بدلون په جريان کې، د افغان کارمندانو رواني روغتيا او هوساينه د مهمو اندېښنو په توگه راڅرگنده شوه. په ځواب کې، د نوي فشارونو ترمنځ د کارمندانو ملاتړ لپاره ځينې غړو تاسيس شوي سيستمونه، په شمول د رواني روغتيا خدماتو، جوړ کړل.

شا ته پاتې ډلو (خلکو) ته لاسرسۍ: د ډي فېکټو (حاکمې) ادارې لخوا د لگول شويو سختو محدوديتونو په ځواب کې، غړو داسې ستراتيژياني بيا تنظيم کړي ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې مرستې محرومو ډلو، په ځانگړي توگه بنځو او نجونو ته ورسېږي. پدې کې د معيشت له نوښتونو څخه تر روغتيايي خدماتو ته ليرد او د بنځينه کارمندانو لپاره د ليري واټن څخه دگډون ميتودونو پلي کول شامل دي ترڅو هغوی د کور څخه کار کولو له لارې برخه واخلي. د ټولني په مشرۍ کميټو په لويه کچه هدفې مرستې اسانه کړې، کومې چې ډاډ ترلاسه کوي چې مرستې ترټولو زيان منونکو ته رسېدلي، په شمول د ډير عملرونکو او داخلي بي ځايه شويو خلکو. گرځنده ټيمونه او هاب لايونونه (مستقيمي ليکي) يا د وټس اپ خدمت وړاندې کول او مخابراتو ساتنه. د بېخبياني پراختيا څخه تر مستقيم ملاتړ پورې، متنوعې ستراتيژياني د بنځو د حقونو په اړه د سختو محدوديتونو د تگ او کمولو لپاره تنظيم شوي.

دناورين خطر کمول (DRR) او د اقليم مقاومت: غړو په مؤثره توگه په برنامه کولو کې DRR او د اقليم مقاومت شامل کړي، کوم چې د ټولني بشکيلتيا او چاپيريال پوهاوي بڼه اهميت په گوته کوي. د ارزښت پېژندلو سربېره، د ټولني پر بنسټ چمتووالي څخه د اوبو د ساتنې هڅو پورې، ننگوني لکه د بنځو لپاره محدود لاسرسۍ، د ټولني پيرود، او ناکافي بوديجه د درک شوي اهميت او د حقيقي سرچينو تخصيص ترمنځ توپير په گوته کوي. دا د لومړيتوبونو، بڼه پرمختللو ستراتيژيو لپاره زياته اړتيا په گوته کوي ترڅو د ارزښت پېژندنې او عملي پلي کولو ترمنځ واټن ختم کړي.

دپايښت او وتلو ستراتيژياني: د پروگرامونو موخه د ټولني د ظرفيتونو او د ټولني په مشرۍ (بنسټ) د پايښت د جوړولو له لارې د اوږد مهاله استقامت رامېنځته کول دي، چې د روان بېرني شرايطو پېچلتياوي پرمخ وړي. د ځاني دوامداره نوښتونو رامېنځته کولو هڅې، لکه د کرهڼيزو همغږيو او د اوبو د حفظ الصحي پروژې، د بي ثباته ډونر تمویل او د بنځو د بشکيلتيا په اړه سخت محدوديتونو لخوا ننگوني سره مخ کيږي. چاپيريال د انعطاف وړ ليرد پر بنسټ د وتلو ستراتيژيو غوښتنه کوي، د سمدستي بشردوستانه اړتياو حل کولو او د پايښت لرونکي، د ټولني لخوا پرمخ وړلي پراختيا په لور کار کولو ترمنځ نازک توازن په گوته کوي.

په گوته شوي زده کړې (درسونه)

- د ځايي شراکتونو روغتيا: د افغان شريکونو ترمنځ د رواني فشار او امنيتي اندېښنو زياتوالي د کارمندانو هراړخيز ملاتړ او د خطر مديريت لپاره جدي اړتيا وښودله.

¹ دا اصطلاح په افغانستان کې د طالبانو تشرېح بيانوي، پرته له دې چې په نړيواله کچه بشپړه پېژندنه يا مشروعيت وښيي او د هيواد اوسنی کنترول او اداره ومنې. مور دا ليل په تحليل کې د بي طرفۍ او دقت ساتلو لپاره کاروو او حقايق منعکس کوو پرته له دې چې سياسي وضعيت تاييد کړي.
² د دې پاليسيو له مخې، ميرمنې بايد د يو سري ساتونکي (سرپرست) سره د دوی له کور څخه د يو ټاکلي فاصلي څخه بهر سفر وکړي. دا مقررات د اسلامي قانون د جدي تفسير څخه رامېنځته کيږي چې پريکړه کونکي ډله پرې پوهيږي او پلي کوي يي.

- خایي کول: د خایي مشرتابه په لور بدلون په ملاتړ کې یوه تشه په گوته کړه، دا په گوته کوي چې ډیری خایي مسؤلونه د کافي نړیوال ملاتړ سره سمون نه لري.
- د عملیاتي چاپیریال تطابق: د بیروکراتیک خنډونو او تنظیمي بدلونونو سره ننگونې د قوي مدافعي او خبرو اترو مهارتونو اهمیت په گوته کوي.
- د محرومو گروپونو (بلو) لاسرسی: د بنځو لپاره د کور پر بنسټ پروژو په څیر ماتېدونکي ستراتیژي د ټولنیز او عملیاتي خنډونو څخه تیریدو لپاره اړینې ثابتې شوي، او د نوښتگر حلونو په اړتیا ټینګار کوي.
- د برنامي انعطاف: د پروگرامونو ته د DEC د تطابق چلند د ننگونو د پرمختګ لپاره د انعطاف وړ تمویل او د شراکت میکانیزمونو ارزښت روښانه کړ.
- سمبال او پراگماتیک تطابق: بحران بشردوستانه فعالیتو ته د اغیزمن لاسرسي او شمولیت لپاره د عملي میتودونو سره د اصولو توازن ته اړتیا ښودلې.
- غیر خطي پریکړه کول: په بشردوستانه عملیاتو کې د پریکړې کولو پروسه، د ټولني ښکیلتیا خبر ورکولو ستراتیژي تعدیلاتو سره د دوامداره فیډبیک حلقو ته اړتیا لري.
- د DRR او د اقلیم د مقاومت ادغام: په پروگرامونو کې د DRR او د اقلیم مقاومت یوځای کولو یو متفاوت پیژندنه د بشردوستانه هڅو لپاره د لازمي راتلونکي لید چلند ته اشاره وکړه.
- د سرچینې تخصیص انعطاف: د اړولو اړتیاو په ځواب کې د سرچینو تخصیص او فعالیت لومړیتوب په چټکۍ سره د سازمانونو اړتیا څرګنده وه.
- د سیمه ایزې پوهې څخه ګټه پورته کول: د ټولني پراختیا کمیټې په څیر محلي جوړښتونه د پروژې اغیزمن ډیزاین او تحویل لپاره کلیدي ول.
- د پایښت ننگونې: د ډونر (بسپنه ورکونکو) متحرکاتو او فعالیتي چاپیریال بدلون اغیزې، لکه د تمویل کمښت، د نړیوالې مدافعي زیاتوالي اړتیا په گوته کړه.

کلیدي سپارښتنې

- د احتمالي خطر شریکولو او د خبرو اترو ملاتړ: د DEC غړو لپاره د خبرو اترو او د احتمالي خطر شریکولو پلټنې فارم رامینځته کړئ ترڅو ډله ایز نفوذ لور کړي او انفرادي خطرونه کم کړي.
- خایي کول او مساوي شراکت: د نړیوالو او افغان سازمانونو (بنسټونو) ترمینځ د مساوي اړیکو او ګډې پریکړې کولو لپاره د روښانه ملګرتیا چوکاټ پلي کړئ.
- د رواني روغتیا ملاتړ: د کارمندانو او ټولنو لپاره د رواني روغتیا جامع برنامي یوځای کول، چې د DEC سکرټریټ لارښوونو او سرچینو لخوا ملاتړ کېږي.
- شمولیت او له پامه غورځېدلي گروپونه: د جنسیتي حساسو څیړنو پر بنسټ هدفي نوښتونه رامینځته کړئ ترڅو د میرمنو او پسمانده (شاتنه پاتې) ډلو مختلفې اړتیاوې په گوته کړي.
- د ناوړین خطر کمول او د اقلیم مقاومت: د ټولني پر بنسټ د DRR پروژو کې پانګه اچونه زیاته کړئ کوم چې باید د برنامي پلان کولو او د بودیجې کافي تخصیص کې بشپړ ادغام تضمینوي.
- اخلاقي ستونزه: د اخلاقي ننگونو د حل کولو لپاره فورمونه او مشورتي ډلې رامینځته کړئ او د بشردوستانه فعالیتو ترمینځ شفاف، ګډې زده کړې ته وده ورکړئ.
- د برنامي تطابق او انعطاف: د بسپنه ورکونکو (ډونرانو) څخه د ډیر انعطاف وړ تمویل او راپور ورکولو چوکاټونو لپاره مدافع وکیل د DEC د تطابق ماډلونو لخوا هڅول او د غړو او شریکانو ترمینځ د پوهې تبادلې زیاتول.
- د پایښت او د ټولني مقاومت: د DEC د غړو په پروژو کې د متحرک وتلو ستراتیژيو پراختیا، کوم چې د تطابق وړ چلندونو او د ټولني په مشرۍ د پایښت ته وده ورکوي.

¹ Bowden, M., Hakimi H., Harvey, P., Nemat, O., Moosakhel, G-R., Stoddard, A., Thomas, M., Timmins, N., Voight, T. (2023). په افغانستان کې د بشردوستانه عمل لپاره د اخلاقي ستونزو حل کول. بشردوستانه پایلې، جون.